

»Vi savner at være del af noget større og det er fagforeningernes gyldne chance«

I følge Fællesskabskonsulent Lone Degn, skal fagbevægelsen gøre alvor af ambitionen om at sætte medlemmerne i centrum, og turde gentænke de fællesskaber, der gjorde den til en succes til at begynde med.

Marie Agnete Lønholdt Juhl

Fagforeningerne skal tænke medlemsinvolverende og kollektivt hele vejen igennem alle organisationens lag, og så skal de igen turde stemple ind i de større politiske dagsordener.

Sådan lyder opfordringen fra Lone Degn som har beskæftiget sig med involverende organisering størstedelen af sit arbejdsliv, først som ung i

Fælleslærlingerådet i Århus, siden i BUPL og HK.

I dag er Lone Degn Fællesskabskonsulent i Teknisk Landsforbund, og ordene falder prompte som svar på spørgsmålet om hvordan fagforeningerne kan genvinde noget af deres fodfæste.

For situationen er ikke opmuntrende. Under halvdelen af den danske arbejdsstyrke tegner i dag medlemskab i en af de overenskomstbærende fagforeninger, og mens det ikke skorter på forklaringer, skal man se langt efter konkrete løsningsforslag.

– Da jeg var ung, var det normen, at sende en ældre mand ud på uddannelserne, med papkassen fra sidst under armen, og man gik sgu lidt ud fra, at alle forstod hvad det med fagforeninger og den danske model var. Og den går ikke i dag, for det er langt fra givet at alle har den viden med i rygsækken, indleder hun og forklarer at der stadig eksisterer en kultur i dele af fagbevægelsen, hvor man tager for givet at alle ved hvorfor det er så afgørende at tegne medlemskab i de overenskomstbærende fagforeninger.

– Og så er vi endt med at konkludere, at det også bare er fordi folk kun tænker på sig selv. Og ja, vi tænker mere individualistisk i dag, men det er længe siden det skifte fandt sted, fortæller Lone Degn, der savner at fagbevægelsen tager ejerskab på sin egen fortælling. I følge hende er billedet langt fra så sort-hvidt som man kunne tro.

– Jeg tror ikke, at den der forestilling om at alle er sig selv nærmest, er så sand

som vi går og tror. Det er rigtigt at på det økonomiske spørgsmål, der er kontingentprisen vigtig, men når det kommer til de større spørgsmål, så kan jeg høre på rigtigt mange, at det er de samme ting de går og bekymrer sig for. Alt fra klima, til priser i netto, til frygten for krig – og de søger faktisk nogle fællesskaber for det. De søger efter nogle svar for ikke at blive fuldstændig magtesløse i det, fortæller Lone Degn, og peger på at der er to veje man kan gå:

– Enten kan man blive magtesløs, eller også kan blive man empowered. Og det er her jeg mener at det er vores opgave i fagbevægelsen at bygge de fællesskaber der kan give muligheden for empowerment. Men det kræver at vi ser medlemmerne som mere og andet end individer.

I følge Lone Degn skal fagbevægelsen turde gå foran og sætte retning, fx som vi så det omkring regeringens afskaffelse af Store Bededag.

– Gør de det, tror jeg at især unge vil kunne se meningen i at være medlem.

En sådan politisk tænkning står i følge Lone Degn ikke i modsætning til det konkrete arbejde der ligger i at bistå medlemmerne med de udfordringer de står med i deres hverdag. Hun mener at fagforeningerne har meget at vinde ved at bringe sig selv på banen mere bredt, i stedet for udelukkende at forholde sig til de store arbejdsmarkedsspørgsmål.

– Et af problemerne er, at fagbevægelsen ikke bekender kulør politisk, men i stedet vil være venner med alle, forklarer hun, og fortæller at afpolitiseringen hænger

tæt sammen med at de grundlæggende modsætningsforhold mellem arbejdsgiver og arbejdstager i dag er sløret, så vi alle føler vi er på samme hold.

– Men det er vi jo ikke. Der er helt grundlæggende nogle interessekonflikter på spil – mellem virksomheder, hvis formål det er at tjene så stor profit som muligt, og så arbejderne, som fx gerne vil have så meget i løn som muligt. Det er en helt legitim konflikt, som vi har anerkendt eksisterer, og det er derfor vi har lavet den danske aftalemodel, så vi har nogle spilleregler for at håndtere den konflikt.

Og den forståelse af den helt grundlæggende interessekonflikt, det er den vi skal have flyttet over på alt muligt andet; når folk er prekært ansat, så er det fordi der er en interessekonflikt – når virksomheder forurener og ikke laver de tiltag de skal, så er det fordi der er en interessekonflikt, og så videre.

Walk that talk

Udover en stærkere politisk stemme, mener Lone Degn at forudsætningen for at fagforeningerne kan genfinde deres tag i medlemmerne, er at de lader den medlemsorienterede tænkning gennemsyre alle organisationens lag.

– Rigtigt mange fagforeninger arbejder i dag med involverende organisering, men den gammeldags tænkning der er mere servicerende og oppefra-og-ned lever ligesom videre parallelt. Der mangler simpelthen noget walk the talk. Der

sidder vanvittigt dygtige folk i fagforeningerne, som kan alle paragrafferne forfra og bagfra, men hvis bestyrelserne 'taler på' medlemmerne og i øvrigt er selvsupplerende, så kvæler man kreativitet og aktivitet hos både medlemmer og ansatte.

For Lone Degn er evnen til at lytte og opmærksomt forholde sig til den situation hun står i, og det medlem hun står overfor, hendes vigtigste arbejdsredskab.

– Når jeg er i kontakt med medlemmer, så er min vigtigste opgave simpelthen at holde mund, og tage imod hvad der bliver sagt. Og det kan være udfordrende, når man er det vi kalder vidensbelastet og meningsstærk. Men det er den eneste måde jeg kan finde frem til de bredere problemstillinger som er fælles for medlemmerne, forklarer Lone Degn, og fortæller at det handler om at gå fra at være interessant og til at være interesseret. Den tænkning skal ikke bare gælde for dem, der har deres gang ude på arbejdspladserne, den skal give genlyd i hele organisationen.

I følge Lone Degn betyder fællesskabstænkningen at man både skal organisere, og kommunikere kollektivt, og fx invitere til generalforsamlinger og andre arrangementer gennem tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter, så alle kolleger fra en arbejdsplads tager sammen afsted.

– Og det kræver at vi bliver bedre til at tage udgangspunkt i de mennesker og den virkelighed der faktisk er – til at

tænke, hvad har det medlem der er mødt op til generalforsamlingen på hjertet og hvordan bringer vi det i spil – fremfor de forestillinger vi selv kommer med. Og det kan vi kun hvis vi er undersøgende og sætter tempoet ned, uddyber hun.

– Og så skal vi blive bedre til at lade medlemmerne tage styring, fx ved at undlade at bestyrelsen giver stemmeanbefalinger på generalforsamlinger og kongresser. For når vi gør det, så føler medlemmerne at arbejdet er gjort på forhånd og at der slet ikke er behov for deres medvirken, og så tager medlemmerne jo ikke selv fat og byder sig til. De skal ikke bare komme og lytte. Når de går hjem, skal de både føle at det var vigtigt at de bidrog, og de skal også opleve at deres tilknytning er styrket, fortæller Lone Degn og afslutter:

– Vores opgave er at skabe muligheder for at medlemmerne kan komme til og finde fællesskab. Det er det, der skal til for, at medlemmerne får ejerskab og oplever at deres medlemskab giver mening igen.